

**БІНАРНІ ЗАНЯТТЯ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОНП “ПРАВО”
В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ІНСТИТУТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В.В. СТАШИСА НАПРн УКРАЇНИ**

УДК 378.091.31:347.96-051

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.289415>

Владислава Батиргарєєва, доктор юридичних наук, професор, директор
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса НАПРн України

Вікторія Ворожбіт-Горбатюк, доктор педагогічних наук, професор,
старший науковий співробітник

відділу дослідження проблем кримінально-виконавчого права
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса НАПРн України

Дарина Євтєєва, кандидат юридичних наук, старший дослідник,
заступник директора з наукової роботи
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса НАПРн України,
гарант освітньо-наукової програми “Право”

**БІНАРНІ ЗАНЯТТЯ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОНП “ПРАВО”
В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ІНСТИТУТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В.В. СТАШИСА НАПРн УКРАЇНИ**

У статті автори презентували досвід організації і проведення бінарних занять для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти галузі знань 08 – право, спеціальності 081 – “Право” у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПРн України.

Описано досвід створення мотивуючого середовища для здійснення фундаментальних і прикладних досліджень для забезпечення прав і свобод людини, протидії злочинності, якісної підготовки фахівців для наукової і викладацької діяльності у науковій установі. У статті зазначено, що бінарне заняття має особливу поетапну організацію, інтегрований характер змісту і методики проведення. З опорою на висновки досліджень Z. Bekzhanova, K. Ryssaldy, C. Drinko виокремлено етапи бінарного заняття: організації, зосередження на цілях і очікуваних результатах, енергетичний.

Ключові слова: вища юридична освіта; здобувач; навчальна комунікація; навчання через дослідження; бінарне заняття; професійне мислення; викладацька діяльність; професійна поведінка; освітньо-наукова програма.

Лит. 15.

Vladyslava Batyrgareieva, Doctor of Science (Law Studies), Professor, Director of the
Academician Stashysh Scientific Research Institute for the Study of
Crime Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Viktoriia Vorozhbit-Horbatiuk, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Senior Researcher of the Study of Problems of Criminal Executive Law Department,
Academician Stashysh Scientific Research Institute for the Study of
Crime Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Daryna Yevtieieva, Ph.D (Law Studies), Senior Researcher, Deputy Director for
Research of the Academician Stashysh Scientific Research Institute for the Study of
Crime Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

**BINARY COURSES IN THE PROCESS OF IMPLEMENTATION OF THE ONP “LAW”
AT THE ACADEMICIAN STASHISH SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE FOR THE STUDY
OF CRIME PROBLEMS NATIONAL ACADEMY OF LAW SCIENCES OF UKRAINE**

In the article, the authors presented the experience of organizing and conducting binary classes for students of the third educational and scientific level of higher education, field of knowledge 08 – law, specialty 081 – “Law”, Academician Stashysh Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems National Academy of Law Sciences of Ukraine. The authors described the experience of creating a motivating environment for conducting fundamental and applied research to ensure human rights and freedoms, countering crime, and quality training of specialists for scientific and teaching activities in a scientific institution. The article states that the binary class has a special step-by-step organization, the integrated nature of the content and methods of conducting. Based on the findings of Z. Bekzhanova, K. Ryssaldy, and C. Drinko, the stages of binary occupation are distinguished: organization, focus on goals and expected results, energetic.

Among the targeted accents, attention is paid to the presentation of the material by lecturers who interact, supplement, and present certain concepts from the standpoint of theory and practice. In this case, the binary class contributes to the formation of the professional thinking of a teacher-researcher and a scientist in the field of law. The organization and conduct of binary classes at the Institute is characterized by such features as: the presence of a “bank” of binary lecturers, which is constantly expanding;

the selection of an invited guest as a teacher, based on the characteristics of both the discipline in general and a certain topic in particular; independent determination of the teacher with the format of the lesson and its methods; encouraging pluralism of forms of binary occupations; leaving it up to the student to make a decision regarding one or another problem covered in the lesson. The prospects for the further development of the stated problem are the preparation of scientific and methodological materials for the organization of binary classes in the context of networking and the construction of career planning strategies for those who have obtained the third educational and scientific level and novice researchers in a scientific institution.

Keywords: higher legal education; getter; educational communication; learning through research; binary occupation; professional thinking; teaching activity; professional behavior; educational and scientific program.

Постановка проблеми. Сьогодні теорія і практика підготовки наукових кадрів знає відчутних трансформацій, ключові з яких унормовано постановою Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)” від 23.03.2016 р. № 261 [7]. Водночас стрижневим завданням Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. у контексті “прагнення України стати рівноправним членом європейської спільноти” визначено інтегрування України у світову та європейську наукові спільноти [12].

Сучасний освітній і науковий простір підготовки докторів PhD у галузі права в Україні цілком спроможний забезпечити якість підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, здатних на високому рівні здійснювати фундаментальні наукові і прикладні дослідження, гарантувати не лише високий рівень якості освіти, а й сприяти прогресу правосвіти та правової культури громадян України для утвердження цінностей демократії. Про це також наголошено у Національній доповіді “Цілі сталого розвитку: Україна”, що була підготовлена Міністерством економічного розвитку і торгівлі України [15]. Ця доповідь покладена в основу визначення Цілей сталого розвитку України в Указі Президента України “Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.” [14]. Заявлена тема розробляється у контексті завдань, визначених в Указі Президента України “Питання європейської та євроатлантичної інтеграції”, зокрема пункті 10: “Сприяти розробленню та реалізації освітніх програм, проведенню наукових досліджень з питань європейської історії, культури, мистецтва, права, політики та економіки” [13].

Попри труднощі воєнного стану, запровадженого в Україні у зв’язку з військовою агресією РФ, у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПРН України, який не припиняв своєї роботи у найскладніші моменти життя міста-героя Харків, протягом всього цього часу підтримувалися сприятливі умови для опанування здобувачами третього освітньо-наукового рівня вищої освіти освітньо-наукової програми “Право” (далі – ОНП), реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, розробки і реалізації програми спільних дослідницьких проєктів, здійснення авторського дослідження тощо [6]. Саме в цей складний

період наукові розвідки і викладацька діяльність у галузі права набувала особливого соціально вартісного значення, адже на науковців покладено завдання забезпечити наступність поколінь у правознавстві, незважаючи ні на що. Унікальність ОНП “Право” полягає у її реалізації в тісному зв’язку з фундаментальними і прикладними дослідженнями з актуальних проблем боротьби зі злочинністю, що розв’язуються в Інституті, а також з нормопроектною і консультативною діяльністю його фахівців. Програма сфокусована на дисциплінах кримінально-правового циклу (кримінальне право, кримінологія, кримінально-виконавче право, кримінальний процес, криміналістика, судова експертиза, оперативно-розшукова діяльність, судоустрій, прокуратура, адвокатура) [6].

Заявлена ОНП успішно акредитована. Знаковим для наукової, викладацької і спільноти здобувачів, потенційного абітурієнтського середовища, на наш погляд, є експертний висновок галузевої експертної ради, в якому зазначено: “Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад’юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю ГЕР погоджується з висновком експертів, що зміст даної освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів, забезпечує їх повноцінну підготовку до наукової та викладацької діяльності у закладах вищої освіти” [4]. Це засвідчують, зокрема, результати опитування здобувачів вищої освіти, узагальнені інспектором з аспірантури А. Калініно [11].

Підтверджують високий рівень якості розробленої ОНП, студентоцентрованої стратегії навчальних і науково-дослідницьких взаємодій й результати опитування здобувачів. Зокрема, щодо якості освітніх послуг на запитання “Чи забезпечує освітньо-наукова програма Інституту Вашу індивідуальну освітню траєкторію (персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб’єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання)?” респонденти відповіли так: повністю забезпечує – 63,6 %, скоріше так, ніж ні – 36,4 % [11].

**БІНАРНІ ЗАНЯТТЯ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОНП “ПРАВО”
В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ІНСТИТУТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В.В. СТАШИСА НАПрН УКРАЇНИ**

Вивчення позитивного досвіду реалізації ОНП у наукових установах, провідних закладах вищої освіти України і світу сприятиме не лише відновленню України, а й дасть можливість світовій науковій, педагогічній спільноті сформувати конструктивний спільний дослідницький простір і середовище здорової конкуренції на ринку освітніх послуг, створення університетів і наукових установ світового рівня [8].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Методологічні підвалини цієї публікації сформовано на підставі системних узагальнень світового досвіду Ю. Рашкевича [9; 10]. У контексті заявленої теми статті цінними є висновки Г. Макуріної [5], М. Галіва, О. Свійонтик [3]. Для розроблення змістової частини статті, визначення категоріального поля ми послуговувалися міркуваннями і висновками Z. Bekzhanova, K. Ryssaldy [2]. Цінні альтернативи для організації мотивуючого навчального і дослідницького середовища, професійно спрямованої конструктивної співпраці на основі практик формування стилю професійного мислення містять пропозиції С. Drinko [1]. Утім, незважаючи на незаперечну актуальність теми статті, цінні науково-методичні напрацювання українських фахівців у цій царині не представлено достатньо повно широкому загалу.

Формування мети статті (постановка завдання). Метою статті є демонстрація досвіду та висвітлення особливостей організації і проведення бінарних занять для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (галузь знань 08 – право, спеціальність 081 – право) у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Декларуючи відповідність особливостей і фокусу ОНП “Право” місії і цінностям зазначеного НДІ, апріорним завданням групи забезпечення заявленої ОНП є створення мотивуючого середовища задля здійснення фундаментальних і прикладних досліджень у царині забезпечення прав і свобод людини, протидії злочинності, якісної підготовки фахівців для наукової і викладацької діяльності. Цільові і змістові аспекти заявленої ОНП передбачають створення інтегрованого середовища наукової і навчальної комунікації, обмін авторськими позиціями і доктринальними узагальненнями. Бінарні заняття, як випливає із самої назви, передбачають опору на діалог, наукову полеміку, презентацію різних позицій у викладенні навчального матеріалу, наукової інформації, створення умов для самореалізації кожного учасника освітнього процесу через вербальні та невербальні засоби комунікації [6]. Можливість обґрунтування різних точок зору під час наукового діалогу, моделювання такого діалогу з дидактичною метою, долучення до освітнього процесу працевдавців, представників різних наукових галузей стає потужною

мотивацією майбутнього дослідника до активної пізнавальної, наукової і загалом творчої діяльності.

Підготовка конкурентоспроможних фахівців, здатних на основі концептуальних знань здійснювати аналіз соціальних і правових явищ та процесів через призму інформаційного простору й медіа, розв’язувати наукові проблеми через комунікативний дискурс представників різних галузей знань – усе це сприятиме підвищенню рівня академічної мобільності здобувачів вищої освіти, формуванню професійного мислення у дослідників-початківців. Бінарні лекції та семінари, що передбачають участь двох викладачів, є надзвичайно корисними для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти. Саме такі заняття дають можливість через особливий формат організації показати специфіку наукової полеміки, діалогу представників різних наукових шкіл, дискурсу науки і практика. Інтегративний аспект змістової частини бінарних занять привернув увагу науковців – викладачів групи забезпечення ОНП “Право” в нашому НДІ. Адже бінарні заняття максимально наближені до реалій професійної практики фахівців у галузі права, позаяк на них висока ймовірність несподіванок (предметних, тематичних, соціо-культурних, комунікативних та ін.), що забезпечує реалізацію принципів зв’язку теорії і практики, міждисциплінарного підходу у викладанні тих чи тих дисциплін.

Бінарні заняття вимагають від запрошеного викладача здібностей до імпровізації через фактор другого спікера, який є так само фахівцем у заявленій темі, як й основний викладач. Тому цей формат є своєрідним викликом і стимулом для особистісного і професійного зростання. Варто зазначити, що бажання здобувачів, які опановують ОНП “Право”, збільшити кількість зустрічей із фахівцями з практичним досвідом було задоволено. Зокрема, було започатковано своєрідний челендж бінарних занять фахівцями наукової установи з провідними науковцями і практиками, представниками стейкхолдерів, фахівців у галузі ораторського мистецтва, інформаційно-комунікаційних технологій. Бінарні заняття у науковій установі організовуються щосеместрово.

Наприклад, у 2022–2023 навчальному році кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень І. Христич під час викладення дисципліни “Теорія правової статистики” разом з Л. Колодій – заступницею начальника управління організаційного забезпечення ЄРДР та інформаційно-аналітичної роботи, начальницею відділу організаційного забезпечення Єдиного реєстру Офісу Генерального прокурора організувала науковий дискурс про особливості обліку кримінальних правопорушень в Україні. Кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу кримінологічних досліджень М. Колляжний у межах дисципліни “Основи сучасної

кримінології” провів лекцію спільно з кандидатом юридичних наук А. Бугайцем, керівником з питань банківської безпеки Департаменту безпеки Національного банку України. Фахівці презентували коло актуальних проблем запобігання злочинності проти власності. Кандидат юридичних наук, старший дослідник, заступник директора з наукової роботи Д. Свєтєєва організувала дискурс щодо напрямів реформування юридичної науки в Україні й актуальних аспектів кар’єри сучасного науковця з А. Лапкіним, представником стейкхолдерів ОНП, доктором юридичних наук, доцентом, доцентом Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (дисципліна “Сучасна правова система України: стан та перспективи розвитку”).

Стейкхолдери освітньо-наукової програми Інституту з підготовки докторів філософії системно долучаються до реалізації змісту освітніх компонент. Так, під час бінарної лекції з основ науково-дослідницької діяльності доктор юридичних наук, професор, директор інституту права та безпеки Одеського університету внутрішніх справ А. Бабенко долучився до обговорення науково-дослідницької діяльності як соціального феномена, її сутності та значення для суспільного прогресу з доктором юридичних наук, професором, директором Інституту В. Батиргарєєвою. Науковий батл з приводу сучасної юридичної освіти та практики у межах дисципліни “Сучасна правова система України: стан та перспективи розвитку” провели кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії Інституту “Використання сучасних досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю” Г. Авдєєва з доктором юридичних наук, професором, головним науковим співробітником Львівського державного університету внутрішніх справ, адвокатом, науковим радником адвокатського об’єднання “Баррістерс”, членом науково-консультативної ради при Верховному Суді І. Гловюк.

Доктором юридичних наук, професором, академіком НАПрН України, радником при дирекції Інституту В. Борисовим спільно з випускником Інституту, кандидатом юридичних наук, прокурором Київської місцевої прокуратури В. Олійниченком для здобувачів висвітлювали проблеми застосування кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності на лекції із навчальної дисципліни “Доктринальні засади кримінально-правового регулювання”.

У 2023 р. до проведення бінарних занять долучилися фахівці з Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. У межах співпраці наукової установи та університету докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціаль-

ній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Л. Ткаченко долучилася до бінарної лекції “Мистецтво органічного поєднання традицій і трендів проведення занять” для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти дисципліни “Педагогічна майстерність при викладанні юридичних дисциплін” (викладачка – В. Ворожбіт-Горбатюк, докторка педагогічних наук, професорка, старша наукова співробітниця відділу дослідження проблем кримінально-виконавчого права), де презентовано авторське бачення прийомів привертання уваги під час публічного виступу.

Бінарне заняття – складне багатофакторне явище. Це не просто діалог двох науковців, викладачів. Воно передусім має на меті продемонструвати інтеграцію і взаємопроникнення різних наукових позицій, точок зору, джерел інформації чи способів її оброблення. Саме бінарне заняття покликане попередити розвиток бінарного мислення, коли треба обрати один із двох запропонованих варіантів. У методології таке мислення ще визначається як дихотомічне. Останнім часом у науково-педагогічному полі спостерігаємо появу стереотипних дихотомій (вибір одного з полярних понять, категорій, суджень). Але основою професійного мислення майбутнього фахівця у галузі права є здатність бачити й аналізувати процеси, явища, події між такими полярними концептами, так би мовити, осмислювати “сіру зону” між двома полярними рішеннями. Викладач-дослідник у галузі права має навчитися бути поміркованим, але уникати категоричності. Тож бінарні заняття дають можливість через форму організації дискусії чи полеміки, діалогу представників різних наукових шкіл, теоретика і практика створити середовище набуття здобувачами вищої освіти нового досвіду без стереотипів і стандартизованих узагальнень.

Конкретизуємо три етапи організації бінарного заняття. У визначенні і характеристиці етапів ми послуговувалися висновками Zhazira Bekzhanova, Kussain Ryssaldy [2], Clay Drinko [1]. Найскладнішим є перший етап, що полягає у пошуку основним викладачем претендента на роль запрошеного викладача, з яким інтелектуальна і психологічна сумісність є виразною і сталою, а обрана тема бінарного заняття містить виразний дискусійний аспект. Викладачі мають узгодити загальні абрисы заняття, формат дискусії, діалогу з можливістю авторської імпровізації, яка зумовлена проблематикою теми, очікуваними результатами. 3-поміж розмаїття прийомів ведення бінарного заняття можна виокремити: презентування досвіду одним викладачем для другого; виступ одного супроводжують міркування іншого; викладення інформації, промова, побудовані на контрасті; введення нової інформації, коли передбачається плюралізм наукових позицій, імпровізація, моделювання професійної ситуації та ін.

Дискурсивний характер викладу навчального матеріалу на бінарних заняттях дає можливість здобувачам формувати в дії так звані гнучкі, соціально значимі навички критичного сприйняття інформації, опанування конкретної наукової позиції чи точки зору, ведення діалогу, оволодіння культурою дискусії. Тому після узгодження претендентів, які проводитимуть бінарне заняття, на другому етапі важливим є зосередження на цілях і очікуваних результатах, де визначаються мета, завдання навчання через дослідження, конкретизуються очікувані результати з огляду на ОНП і локальні документи, якими послуговуються викладачі під час підготовки і проведення заняття у конкретному закладі освіти чи науковій установі, вибір методичних прийомів, дидактичних технік.

Третім – енергетичним – етапом бінарного заняття є розроблення його змісту. На цьому етапі вкрай важливо спільно з викладачем-гостем визначити, які аспекти змісту конкретного бінарного заняття сприятимуть реалізації кожним здобувачем наукового дослідження, здійсненню дослідницької роботи чи презентації поточних результатів наукової діяльності. Тут зазначимо, що активність викладачів слугує потужним мотиватором для здобувачів вищої освіти. На цьому етапі важливо продумати способи синергії викладачів, візуалізації змістової частини, методичні рекомендації щодо самопідготовки здобувачів до такого заняття, прийоми привертання уваги і створення сприятливої емоційної атмосфери на ньому, прийоми активізації когнітивної діяльності учасників освітнього процесу.

Бінарні заняття певною мірою передбачають режисуру і розробку інноваційного навчального контенту. Таке заняття є продуктивнішим, оскільки фактично викликає більше зацікавлення і передбачає включеність здобувачів до навчального процесу, ніж традиційні заняття. Воно дає відчутний психолого-педагогічний ефект, оскільки завжди (навіть у ситуації фіаско) спонукає здобувачів оперативно надати зворотний зв'язок, слугують прекрасним ресурсом нетворкінгу, розширення професійних наукових зв'язків, підвищення чи зміцнення наукової репутації викладача, іміджу установи чи закладу вищої освіти, створення спільних дослідницьких груп у співпраці фахівців-практиків і науковців-теоретиків. Бінарні заняття сприяють не лише опануванню досвіду створення проблемної ситуації, а й відпрацюванню методів її розв'язання, є своєрідним тренінгом систем доказів або спростувань.

Організація та проведення бінарних занять у НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України має певну специфіку, яка відбивається у таких аспектах:

– спільнота Інституту сформувала свій “банк” бінарних лекторів, який постійно розширюється.

До нього входять науковці та практики, які співпрацюють із фахівцями установи (у процесі атестації кадрів, підготовки спільних публікацій, роботи над грантовими проектами, участі в наукових заходах та ін.);

– кожен викладач обирає із цього “банку” візаві за певними критеріями (науковця чи практика або ж двох в одному; випускника чи зовнішнього стейкхолдера; молодого науковця чи вченого з великим досвідом; свого учня, вчителя чи колегу; представника спільної наукової школи чи іншої; прибічника академічної науки або ж трендових віянь), керуючись особливостями як дисципліни загалом, так і певної теми зокрема. Наприклад, якщо тема передбачає розгляд проблем правозастосування, то вибір падає на запрошення представника з числа практичних працівників, які на бінарних заняттях акцентують увагу на тих складнощах у застосуванні норм права, що обумовлюються їх недосконалістю, і це стає поштовхом для висунення гіпотез, як уникати таких ситуацій надалі;

– виходячи з принципів академічної свободи, викладачі самостійно визначаються з форматом такого заняття та його прийомами; спільнота Інституту заохочує плюралізм форм бінарних занять для розширення рамок уявлень здобувачів про освітній процес загалом та їх якнайбільшої зацікавленості у матеріях освітніх компонент;

– прийняття рішення щодо розв'язання тієї чи тієї проблеми, що висвітлювалася на занятті і стала предметом, припустимо, дискусії між викладачами, завжди залишається за здобувачем. При цьому акцент робиться на тому, що в науці немає неправильних думок, а є лише недостатньо аргументовані.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, бінарне заняття організується за участі двох викладачів (основний і викладач-гість), які моделюють наукову дискусію, діалог для досягнення визначених заздалегідь дидактичних цілей і очікуваних результатів конкретного заняття відповідно до чинної робочої навчальної програми освітньої компоненти. Бінарне заняття має виразний інтегрований характер змісту і методики проведення, що підтверджують численні приклади практики реалізації ОНП “Право” у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України. Серед цільових акцентів приділено увагу викладу матеріалу лекторами, які взаємодіють, доповнюють, презентують певні концепти з позицій теорії і практики. У такому випадку бінарне заняття сприяє формуванню професійного мислення викладача-дослідника і науковця в галузі права. Бінарні заняття мають специфіку в організації і композиції змісту навчального матеріалу. З урахуванням пропозицій Zhazira Bekzhanova, Kussain Ryssaldy, Clay Drinko у

**БІНАРНІ ЗАНЯТТЯ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОНП “ПРАВО”
В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ІНСТИТУТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В.В. СТАШИСА НАПРН УКРАЇНИ**

статті виокремлено: а) етап організації; б) етап зосередження на цілях і очікуваних результатах; в) нергетичний етап бінарного заняття.

Організація та проведення бінарних занять в Інституті характеризується такими особливостями, як: наявність “банку” бінарних лекторів, який постійно розширюється; обрання викладачем запрошеного гостя, виходячи з особливостей як дисципліни загалом, так і певної теми зокрема; самостійне визначення викладача з форматом заняття та його прийомами; заохочення плюралізму форм бінарних занять; залишення за здобувачем прийняття рішення щодо тієї чи тієї висвітлюваної на занятті проблеми. Перспективами подальшої розробки заявленої проблеми бачимо підготовку науково-методичних матеріалів для організації бінарних занять у контексті нетворкінгу і побудови стратегій планування кар’єри здобувачів третього освітньо-наукового рівня і дослідників-початківців у науковій установі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Clay Drinko. How to Avoid Binary Thinking and Think More Clearly. *PLAY YOUR WAY SANE* (January 2021, Simon & Schuster). URL: <https://www.lifehack.org/881768/binary-thinking>
2. Zhazira Bekzhanova, Kussain Ryssaldy. Efficiency of Binary Lectures in Teaching Major Linguistic Courses (Linguistics of Discourse and Cognitive Linguistics). *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 214 (2015). pp. 430–438. DOI: 10.1016/j.sbspro.2015.11.703
3. Галів М., Свійонтик О. Освіта як складова Національної безпеки України в умовах сучасної російсько-української війни: правові засади, проблеми, досвід і завдання. *Молодь і ринок*. 2023. № 3 (211). С. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277194>
4. Експертний висновок галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми Заклад вищої освіти Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України. Освітня програма “Право”. Рівень вищої освіти “Доктор філософії”. Спеціальність 081 “Право”. С. 9. 9.07.2021. URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%93%D0%95%D0%A0.pdf>
5. Макуріна Г., Візір В. Бінарна лекція як інноваційна педагогічна технологія у сучасній вищій освіті. *Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу*: зб. тез наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 11 трав. 2018 р. Івано-Франківськ: ІФДМУ, 2018. С. 53. URL: <http://dSPACE.zsmu.edu.ua/handle/123456789/10010>
6. Освітньо-наукова програма “Право”/“Law” зі спеціальності 081 “Право”. 2022. URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9E%D0%9D%D0%9F-2022-2023.pdf>
7. Постанова КМУ Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) від 23 березня 2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
8. Пропозиції Національного Еразмус+ офісу в Україні до проекту Плану відновлення України (матеріали групи

“Освіта і наука”). 2022. URL: <https://erasmusplus.org.ua/library/vyshha-osvita-v-ukrayini/>

9. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Львів. політехніка, 2014, 168 с.

10. Рашкевич Ю.М. Докторські студії в Європейському просторі вищої освіти. 2010. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/372-doktorski-studiji-v-evropejsko-mu-prostori-vishhoji-osviti.html>

11. Результати опитування здобувачів наукового ступеня доктора філософії в Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України щодо якості освітніх послуг. 2022. URL: <http://surl.li/jockf>

12. Розпорядження КМУ Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>

13. Указ Президента України “Питання європейської та євроатлантичної інтеграції” від 20 квітня 2019 р. № 155/2019/ URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>

14. Указ Президента України “Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”. Прийняття від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

15. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

REFERENCES

1. Clay Drinko. (2021). How to Avoid Binary Thinking and Think More Clearly. *PLAY YOUR WAY SANE*. January, Simon & Schuster. Available at: <https://www.lifehack.org/881768/binary-thinking> [in English].
2. Zhazira Bekzhanova & Kussain Ryssaldy (2015). Efficiency of Binary Lectures in Teaching Major Linguistic Courses (Linguistics of Discourse and Cognitive Linguistics). *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 214. pp. 430–438. DOI: 10.1016/j.sbspro.2015.11.703 [in English].
3. Haliv, M. & Sviontyk, O. (2023). *Osvita yak skladova Natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny: pravovi zasady, problemy, dosvid i zavdannia* [Education as a component of the National Security of Ukraine in the conditions of the modern Russian-Ukrainian war: legal principles, problems, experience and tasks]. *Youth & market*. No. 3 (211). pp. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277194> [in Ukrainian].
4. Ekspertnyi vysnovok haluzevoi ekspertnoi rady shchodo mozhlivosti akredytatsii osvitnoi prohramy Zaklad vyshchoi osvity Naukovo-doslidnyi instytut vvychnnia problem zlochnynosti imeni akademika V.V. Stashysa Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy. (2022). [Expert opinion of the industry expert council regarding the possibility of accreditation of the educational program Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine]. *Educational program “Law”. The level of higher education is Doctor of Philosophy. Specialty 081 Law*. p. 9. Available at: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%93%D0%95%D0%A0.pdf> [in Ukrainian].
5. Makurina, H. & Vizir, V. (2018). *Binarna leksiia yak innovatsiina pedahohichna tekhnolohiia u suchasni vyshchii*

osviti [Binary lecture as an innovative pedagogical technology in modern higher education]. *Current issues of improving the quality of the educational process*: coll. theses of science and practice conf. from international participation, May 11 2018. Ivano-Frankivsk, p. 53. Available at: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/10010> [in Ukrainian].

6. Osvitno-naukova prohrama “Pravo”/“Law” zi spetsialnosti 081 “Pravo”. (2022). [Educational and scientific program “Law” with specialty 081 “Law”]. Available at: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9E%D0%9D%D0%9F-2022-2023.pdf> [in Ukrainian].

7. Postanova KМУ Pro zatverdzhennia Poriadku pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u zakladakh vyshchoi osvity (naukovykh ustanovakh) (2016). [On the approval of the Procedure for the training of higher education applicants for the degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Science in higher education institutions (scientific institutions)]. No. 261. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

8. Propozytsii Natsionalnoho Erasmus+ ofisu v Ukraini do proiektu Planu vidnovlennia Ukrainy (materialy hrupy “Osvita i nauka”) (2022). [Proposals of the National Erasmus+ office in Ukraine to the project Plan for the recovery of Ukraine (materials of the “Education and Science” group)]. URL: <https://erasmusplus.org.ua/library/vyshha-osvita-v-ukrayini/> [in Ukrainian].

9. Rashkevych, Yu.M. (2014). Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity [The Bologna process and the new paradigm of higher education]. Lviv. 168 p. [in Ukrainian].

10. Rashkevych, Yu.M. (2010). Doktorski studii v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Doctoral studies in the European area of higher education]. Available at: <https://www.empus.org.ua/uk/national-team-here/372-doktorski-studiji-v-jevropejskomu-prostori-vishhoji-osviti.html> [in Ukrainian].

11. Rezultaty opytuvannia zdobuvachiv naukovoho stupenia doktora filosofii v Naukovo-doslidnomu instyutii vyvchennia problem zlochynnosti imeni akademika V.V. Stashysa Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy shchodo yakosti osvity posluh (2022). [The results of a survey of PhD holders at the Scientific Research Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine regarding the quality of educational services]. Available at: <http://surl.li/jockf> [in Ukrainian].

12. Rozporiadzhennia KМУ Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky vid 23 liutoho 2022 r. № 286-r. [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine On the approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032 dated February 23, 2022 No. 286]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

13. Ukaz Prezydenta Ukrainy “Pytannia yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi intehratsii” vid 20 kvitnia 2019 r. № 155/2019. [Decree of the President of Ukraine “Issues of European and Euro-Atlantic Integration”]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586> [in Ukrainian].

14. Ukaz Prezydenta Ukrainy “Pro tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku” [Decree of the President of Ukraine “On the goals of sustainable development of Ukraine for the period up to 2030”]. Pryiniattia vid 30.09.2019. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> [in Ukrainian].

15. Tsili Staloho Rozvytku: Ukraina (2017). [Sustainable Development Goals: Ukraine]. Natsionalna dopovid. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.07.2023

“Сила і можливості виховання невичерпні”.

*Василь Сухомлинський
український педагог*

“І чим більше я розмірковую, тим більше дві речі сповнюють мою душу новим подивом і наростаючою побожністю: зоряне небо наді мною та моральний закон у мені”.

*Іммануїл Кант
німецький філософ*

“Нехай справи твої будуть такими, якими ти хотів би їх згадувати на схилі віку”.

*Марк Аврелій
римський імператор*

“Найскладніше почати діяти, все інше залежить тільки від наполегливості”.

*Амелія Ергарт
американська авіаторка*

